

Интервью

БОТТАРЫНЫҢ КҮЖҮ-БИЛЕ

Кызылдың № 4 профессионал-техниктик училищесинин башындагы директору К. Т. Куулар...

ЧЫЛДЫ ТҮҢНӨП, БУРУНГААР КӨРҮП...

Эрги чыл санаашкыны биле эргилдеп Хаван чыл түнүп, Куске чыла чоокшунуап...

ри-даа Кара-Чыраада кафе тудуп эвезлеш. Ол ышкыш, Чааталда...

Эрткен чылым 3095 гектар чер калды-даа дүктү бербей барды...

Училищедө бөгүн иштиниз-биле 670 сургуул-30 болуктерде өөренип...

Шагаа байырлары чоок-пи кешир чоон демир арчымчылор оору болгай...

— Бодун буюу хандылар дугайында чугаа чон аразында дугайы аларгай...

— Чая чыла шипирлесе чогуур айтырлар хей бе? — Бир-ле дугаарында кыл-талгашкыны...

Рынок экономиказынче пилгичинки оожум-даа болза, буга чурта бурунгаарлар оор.

— Рынок экономиказынче пилгичинки оожум-даа болза, буга чурта бурунгаарлар оор.

— Статистиканын дыйнады турарын суугаар аларга, кожууна чурттакчы чонуну хуу-аунда мал оокен...

— Тараа чок болза, канча амдыларды? Кожунунуң бол тус чер чагыларын...

— Таймыр Бергендер дээт четтирдис. Куске чыла куула-болуулар, ажы-үзүлдөр бугурун-ле болуун!

1994 чылдын сентябрь айда Санкт-Петербург хоорай-га. Бугу-россиянын арга-арыг даамалдарынын боз чус чыла уш дугаар эрттирген улуу хураанын деле-дат бооп...

да ортумаа-биле одаар ыяжын көвүдүлдүр, оон аңгыда, ажил-айларга, кажана-тууг дээш, өскө-даа оон кир-ген түнүң чөпчө-нөө берген биптер...

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Удуртукчуга сөс АРГА-ЭЗИМ КАЖАН-ДАА КАГДЫНМАС

Бодум ыяш-үстүрүк талаам-биле тускай ортумак, ыяш ажил-агыт чыла-биле дээш өтөтүн чели алгаш...

Арга-арыг — тынвыс, чурт-талгавыс. Мал-магандан аңгыда, экономикамын эң кол алдыр ол деп болаар мен...

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Чоокта чаа Тыва Чаазаастын Баштыны Току кожуунга чораша: «Мынагы байлак оранга ыяш чурттаар эркен чок — дээш. Ол коңучтуну, Тыва чер шунту озагай чараш, байлак оран. Бича дээш шунтууска хамааржар...

Арга-арыг — тынвыс, чурт-талгавыс. Мал-магандан аңгыда, экономикамын эң кол алдыр ол деп болаар мен, чүге дээрге кадыкшылымы оон хамааржар апар...

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Чоокта чаа Тыва Чаазаастын Баштыны Току кожуунга чораша: «Мынагы байлак оранга ыяш чурттаар эркен чок — дээш. Ол коңучтуну, Тыва чер шунту озагай чараш, байлак оран. Бича дээш шунтууска хамааржар...

Арга-арыг — тынвыс, чурт-талгавыс. Мал-магандан аңгыда, экономикамын эң кол алдыр ол деп болаар мен, чүге дээрге кадыкшылымы оон хамааржар апар...

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Кым чуну чугаалаанып? Дыннаар дээрге дыйналбас...

Чөөн-Хемтин кожуунда радио дыйнал отуруп өт-бүлдөр сангыс дие, хөөр-диг болбас. Телефон харыл-саазы оон өдөлөөсө...

Төрөп Бербээн төлөп бээрине дузалажыр диледилис. Орланма МӨНГЕ, Лариса ООРЖАК, Кызылбай ДЕМ-ДЕК, шунту 10 кижя ат салган.

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Хоорай эвес, а көдээ суур дие?

Чадаана хоорайга республика чыгыргалыг хоорай эрге-байдалын бээр дуга. Бича айтырчыны хоорайны-лар ТР-нын Дээш Хураалынын Даргазы К. А. Бича-дедийн адынга салган.

Амгы рынок уезинде ажил-агыт чуртаащ, хил-ичкентенин, доңуп-дожап, турарлар. Эринге хонуп, черле кан-чамас дээр. Бо айтырчы дээрге чонун хун бүрүдө социал айтырчылар. Моон кол-ла чыдагааны — Кызылбай пассажирлер автобусу зунуң Нарын чедир келбей турары.

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Кайзы ажыктыгыл?

Чадаана хоорайнын де-вискаарыны кызыгаар ше-ринини кезең тургуза-рынын дугайында айтырчы көдүрүтүп турар аларган. Био эвес ыяш кезекти хоорай чогуунга тургузар дээр чубе болза, ол бүгүге 50 ажыг миллиард рубль чыгар-дартынар деп, республика удуртулгазы санап турар...

Амгы рынок уезинде ажил-агыт чуртаащ, хил-ичкентенин, доңуп-дожап, турарлар. Эринге хонуп, черле кан-чамас дээр. Бо айтырчы дээрге чонун хун бүрүдө социал айтырчылар. Моон кол-ла чыдагааны — Кызылбай пассажирлер автобусу зунуң Нарын чедир келбей турары.

Чугае ажилдаа каш ашка-биле амдыларга бо уде коңуч берге-дир. Дарга-бош-маларымыс ол дугайы чуну болат турар улус ирги?

«ШЫН» СОЛУНУ 1995 ЧЫЛДА 70 харлаан оон демделеп эрттирген болгай. А бодум бо чаа үер чылым 70 харлаан мен...

Билип алыры артык эвес

БҮГҮ ДЕЛЕГЕЙНИ СЫҢЫРГАН

Парлаага шутумуна ажилдап келген чыдарым-нын дургуну мээ ходоулу таарыштыр жей-кей авторлары тургусканы кроссвордтар амырларын артынарына амырларын артынарына амырларын артынарына...

литератураның беш салааы деп кайны билр ийк аап. А нинти кроссвордтук ты-лыкчыларнын санын ада-рык берге. Ону школаык, чаш-даа, хундугу дашта-нылга үнгөн пессониде да, октаргай делеминде космонавт-даа тып турар.

деп бар. Чамдык тодара-длгаларны берип тура, олар энциклопедтик сло-варда орус сөзүгелди очудуруп, ону кроссворд-тук тодарадыкчы айты-рынга таарыштыр тыва-рыгы алган болулар.

Республиканың калык камгалап сайды Борис Кожуң-оолонич КҮДЕРЕК бо хунерде 40 харлаан юбилейи демелээр. Енстер, сой-биле кады ажилдап чоран кол-легалары Борис Кожуң-оолоничнин биче сеткилини, ажил-ни дээне шудургу, кызымаккайлы билр болгаш ону хундүлээр бис.

«Шын» солун дамчыштыр юбилярга чүрөөстини ханы-амдан энг байрыны чедирбашаа, чоңуң кады дээш амыр-дык чок ажилдап чоруур анык сайынтың ажил-жинге улуң чедиршинери, амырларынга, өг-булениге аас-кежакти күзөөшшаан, узун пазыны йөрөөдүш!»

Сүт-хөл кожуңуң Хер-Тайга участка эмнегезиниң коллективни.

Биске өң эргим болгаш ынак, дун олгулус, ТР-ниң Дээди судуңуң судьязы Юрий Тудушевниң СТАЛ-00-1 бо хунерде 40 харга ан.

Юрий Тудушевниң Иркутскиниң күрүне университетиниң юридикти Факультиети чедиршиниң дооскап, баштай Тайды кожуңуңуң улуз судуңуң судьязына, даргазына; 15-ниң дээди судуңуң даргазыны оралакчылыгына болгаш ТР-ниң Юстиция намызының сайды албан-хундүлээр-лерге ажилдап чоран.

Водуңуң мергежилге ханы билгилени, шийлтир хун-лөө амырды тургуштуу, шынчыны көрүтүп, ак сетки-ди-биле чоңуңуң идеяни, оларны хундүлөөни чедип ап чоруурунга ада-нең, калы төрөн думалары, өвүң ишти, олгу, уруу, кенөөстери шутууус чоргарланып чоруур бис.

Юрий Тудушевниң төрүттүнгөн хунуң таварыштыр сеткилиниң ханымыдан энг байрыны чедирип, дай-дыр аныкка моон соңгар-даа Ур-түңмедиг ажил-даары, алаа, өг-булениге аас-кежакти, кадыкчылы Кыске чылында күзөдүш.

Адазы, апазы, думалары, олгу, уруу, кенөөстери.

КЕЗЭЭДЕ ТУРУЖУНДА

Эрзиниң өртке удур шеригяткен албаның амырдыкчылары, кожуңуңуң тургачылыг суму-ларынче уунушкуннери организастан, 572 өр-ге кирип, оларны өртке удур байдалын хынаш, чедир кылдымаан чүдүлери баш удур сагындыр-ган. 18 албан черлеринге хынашканы кылып, чоңа өртке удур туңу кылыр талазы-биле кичээл-дери эрттирген. Кышкы үе келгени-биле одалга шутумнарына хынашдалары чорудуп, школа-ларга, ясли-садиктерге, албан черлеринге лекция, бөсөдалары кылан.

«01» дыңнадып тур

ара кагалының ужурундан, алектри уадынынгарының эркиркиренинде, бичини урууларың от-биле ойнап турганындан болуп турары тодарадгынан. Эртин чөт болган. Нинти когаралы 32 миллион 398 муң 700 рубль.

АРАГАЛАШКЫННЫҢ ХАЙЫ

Эртин чылыны төңүзүн-де, чаа чылына бугуңуңда. Тады кожуңуңуң төвү Бай-Хаак суурга чамдык хама-адыларын арага-дарга хан-дыштып, корум-чурумуңу каркызы-биле үрөөниң түңелдинде, дөрт кичи амы-тындындан чарылган.

Кызыл хоорай. Красноармейская, 100. индексе 667000.

Тургузуучулары: ЛМВА РЕПУБЛИКАНЫН ДЭЭДИ ХАРАЛЫ ЧАЗАА БОЛ-ГАШ СОЛУНУН КОЛ-ЛЕКТИВИ.

БЕЛЕК БООП АРТАР

3 харлаан дун уругуң бажын хылбыктааны

Бистин өгбелерини шаандан тура кижилери хар-назы айы-биле: чаш назын, эээди назын, чалы на-зын, ортин назын, чоңуң назын деп ылап, бичилерин бичин деп биле, уугулары аажок хундүлөп чоран. Буруңу тываларың кичи назыны иччаар ылап чо-раан ужурун салым-чазаның баштайгы тыва этнограф, эрмеден Монгуш Кенин-Лонсан «Тыва чоңуң буруң-гу ужуру» деп номуна айткан. Кижилерин на-зы айы-биле кылыр, кылбас ажилдарын, ёзулааларын, мыктык чамгаларын, сүзүгелдерин тайлырларан бо ном келер үениң салгалдарың утундурбас сумлекчи белек болур.

Чеди назын буруңуң үстүү орханда Чеди-Хаан сыйдыс. До-лаан бурган дун-хүн, кичи-чай дивейи, кажан кезээде док-таамал хайгарар, карактап, камгалап чоруур. Ынчангаш буруңуңуңуң ол салдыкты аажок хундүлөп, анаа чүдүп «Чеди-Хаан сыйдыс, Долаан бурган, өршээ» — деп, ак судун өрү өртүп, чажың чажың чо-раан. Мен маңа чед назын-ның бирээзи — чаш назына хамаарыштыр чүдүп бижик-седим.

Огулум, кенимниң 3 харлаан дун урууңуң бажын хылбык-таанымысты чамдык анык ада-нелерге чер-де да апаар чалавас дээш, сонууртаттым. Ол бичин чаштын кыргач-чазы мен көшкүң амырлар-дык өг-булени өскөн болгаш, чаш уругуң бажың дугуң кылды хундө, чүңү сагып, кылды чечен-мерген йөрээлдер ыларын көрүп, тынчпач чоран болгаш, урууңуң бажын хылбыктаар дөң бугу-ле ёзу-ладарың, чамгаларың са-гып эрттирген бис. Ийе, ол езулуг байырлап, дөй болур. Бис анаа баштың дугуң чүгү-ле хылбыктаа эвес, шугуң дөң-

түрөттөр кыргач бис. Дар-таанында ачыга тазартып муңу каан болду. Оң бир ужуру мындыг: баштың дугуң тазартып чүдүп хаарга, сөөлүңе аажок ууңуң, чаа-базы дүк үнөр. Ол шың-гай, чоң дүк үнөр. Ол шың-гай, чоң дүк үнөр. Ол шың-гай, чоң дүк үнөр. Ол шың-гай, чоң дүк үнөр.

Кис уругуң удуз дай-авазы, оол уругуң удуз дайың баштай хылбыктаар дээр. Ын-чангаш урууңуңуң удуз дай-авазы Зоя Кыргыснова Кыргыс артыкан каан, кичи дөгбөң чаа сактан хачы-биле бажын хун айы-биле үш катап кыйбыктап, бажын чыттаан, он талакы кастыңдан бир шыңчыл дугуң кыргач, алаашка хундүлөш.

Кезер дээш кеспедим, Кедизинде бажың дугуң чаагай болуңу! — деп йөрээлин чугалааш, бедек-селээр сөңсөп, акша-

Үе болгаш уруглар

«КӨЖЕР ХЕВИС»

чараш хевисти ур тудар дээш чоңуң удуз ажилдарыны кылып туралар. Өрөөл-дер аразында «көжүр» тур-рар хевистен аңгыда уруу-ларын чурттал турар өрөөл-деринде чүд-даа чок деп бо-лай бербесер. Мында өрөөл-бүрүңүңе эриң-даа болаа, хевистер бар. Оларның чүг-ле эркинчээниң чоңуң, ын-чангаш уруглар чаа хевис-де эриң-сигилини тудуң,

АНЕКДОТТАР, АНЕКДОТТАР

Француз чогаалчы Жюль Верн (1828-1905) кайтамчык сагыңыр-тыгыңыр кичи турган. «Париж XX чүс чылаа» деп улуз романын ол 35 харлыында бижээт. Ынчангаш чоң удуз урууңуңуң чүдүп Жюль Верн дег кичи ол романың парлаарында ойталана турган. Чылаа-гааны — «Келер үе Фран-ция болгаш делегейниң сайыраңгай еске-даа чурт-тары космос делгемнери шийгөөдү алыр» деп романда бижээн болган. Ал-дурдыг чогаалчы мөчөөң сөөлүңе 90 чыл өрткенде ол романың бо чылаар Францида бир-ле дугуңуң парлап үндүргөн.

АКШ-тын агаар күштери-ни бомбалакчы самолету техниктиг үрелиңкиге та-варкы берге, оң удузду-чузу Нью-Йорк хоорайның би улуз автомашиналар ордуңга чоокта чаа дин-жанда кондурулган. Аме-рикан полициягер удузду-чузу тутуш, «орук шим-чөөшкни чуррум үрөөң» деп буруудаткан, 500 муң долларга торгаш.

Англияның кеземче хе-түнчел чоос акишалар кылыр хей мастерлери Англия-ның хаанары шийли, шаажылап турган. Кем-бу-

АРААЛЫГ БОО ЭЭЛЕРИНГЕ

Араалыг боону шыгжап кадагалаар, садып алыр болгаш ажилгаар талазы-биле херек доку-ментилерни кылдыртыр чуруму эскерилгени ба-рымдаалааш, Тыва Республиканы Иштики херек-тер яамызының чөпшээрел системазынга бугу-ле араалыг боолар ээлери болур хамаатылары 1996 чылдын май 1-ге чедир дараазында документилер-ни эскээрин динандып тур:

1. Хамааты байдалын шыңзыдып турар доку-мент (паспорт азы албан черинден алган шыңыл-газы).

2. Боо кадагалап болур дугайында чөпшээрел.

Боо документилерни дужаваан хамаатыларын араалыг боо шыгжаар болгаш ажилгаар эргезин казыыр дээрзин сагындырып тур.

ТУДА САНАЖЫЛГА-БИЛЕ

Хой кештерин хүлээп ап турар. Телевизи туду санажылга ёзуугар. Харызажыр телефон дугаары 2-41-54.

КЭП КӨРҮНЕР, БҮЗҮРЕНЕР, САДЫП АЛЫНАР!

Миламин аяк-сава аймааның түү-бөлү 120 улуг, бичин, динзе тавактардан, хөсек, салатнича-лар дээш еске-даа чараш, көрүшүгү аш-чөм бол-гаш шай ижер аяк-савадан тургустунган. Өртээ 623000 рубль.

Чаражын, эптини, аяныны! Кээп көрүнөр, бүзү-ренер, садып алынар!

Адресивичу утпаан боор силер: Кызыл, Кали-ниниң кудумчузу, 25, «ОПТ и Розница» акционер нинигилелди № 1 садып.

САДЫП АЛЫЧЫЛАРЫ ЧАЛАП ТУР

«ОПТ и розница» акционер нинигилелди № 1 са-дымыда (Калининиң кудумчузу, 25, телефоннар №№ 4-17-44, 4-16-74) дараазында аш-чөм барааның садып турар: Илий шай (1-ги сорт, 50 г, Иркутск) — 1900 рубль. Сөреңчи (бирээнде-де 50 шт.) — 230 рубль. Сөреңчи (бир капта 1000 шт.) — 2200 рубль. «Экстра» луе (500 К) — 1100 рубль. «Прима» сигареталар — 950 рубль.

ТУДА АКША-БИЛЕ САНАЖЫР

Организация ивек кезин туду акша-биле база хой ду-гун бараанырга орнап, хүлөөп ап турар. Адресивичу: Кызыл, Каменистая кудумчузу, 17. Харыл-зажыр телефоннар дугаары: 2-11-24, 2-47-60.

КИНО

«КАА-ХЕМ»: «Амдымын-да час турда» (Индия, 2 сериялар) 13.20, 16.20 шактарда. «ВОСТОК»: «Бичин уду-лар» (АКШ) 13.00, 15.00, 17.00 шактарда. «ОТЧУГАЙ»: «Дургу-наашкы» (Франция, комедия) 11.00, 13.30 шактарда. «Видеозал»: «Мистер» (Индия, 2 сериялар) 11.00, 14.00, 17.30 шактарда.

Агар саны: КБ «Тыва кредит», № 363906, корр. сч. 700161629, МФО 49304729, ИНН—1701008465.